

„Kartársaim kitüntető bizalmából” Charmant Oszkár a közjegyzői mozgalmak élén*

Charmant Oszkár közjegyzői közéleti pályafutása kimagasló a magyar közjegyzőség történetében. Negyedszázadon keresztül minden közjegyzői önszerveződés vezető alakja volt. Nevéhez fűződik a közjegyzői szaklap indítása, és a közjegyzői kongresszusok megszervezése. Tehetségét a közjegyzőséget érintő jogi kodifikáció terén is érvényesítette. Kamarai elnökként pedig lehetősége nyílt a közjegyzőséggel kapcsolatos mindennapi cselekvésre. Az első világháború utáni diplomáciai pályafutását Magyarország politikai céljainak elérése érdekében vállalta el.

Tárgyszavak:

*Közjegyzői szaklap, közjegyzői kongresszus, közjegyzői nyugdíjintézet,
kamarai elnök, nagykövet*

Oszkár Charmant's career in public life as a notary public is outstanding in the history of the Hungarian notariat. For a quarter of a century, he was a leading figure in all notarial independent organizations. His name is associated with the launch of the notarial journal and the organisation of notarial congresses. He also demonstrated his talent in the field of legal codification relating to the notariat. As president of the chamber, he had the opportunity to engage in day-to-day activities related to notarial practice. He undertook his diplomatic career after the First World War for the sake of helping to achieve the political goals of Hungary.

Keywords:

*Notarial journal, notarial congress, notarial pension fund,
president of the chamber, ambassador*

* A 2025. szeptember 17-i MOKK-BFL Charmant emlékkonferencián megtartott előadás kibővített tanulmánya.

„Eleve hitet és hatályt tulajdonítani egy magánember tanúságtételének, felruházni azt a közhitelesség jellegével, ez a legkivételesebb és legnevezetesebb prerogatívák egyike, melyet az államhatalom megadhat.”¹

I. Bevezetés: A pályakezdés évei

Charmant Oszkár 1883. december 1-től dolgozott joggyakornokként Rupp Zsigmond budapesti kir. közjegyző irodájában. Rupp már 1884-ben szeretne volna őt bejegyeztetni a jelölti lajstromba, de a kamara a kérelmet elutasította, mivel Charmant ekkor még csak joghallgató volt a Budapesti Tudományegyetemen. Jogi doktori oklevelét 1886. március 19-én vette kézhez, így áprilistól már közjegyzőjelöltként folytatta tovább a munkáját.² Ezzel párhuzamosan ügyvédjelöltként is dolgozott Kis Károly budai ügyvéd irodájában, hogy a bírói-ügyvédi vizsgához szükséges, ügyvédi irodában letöltött joggyakorlatot tudja igazolni. A jogi szakvizsgát 1888. október 3-án tette le, így a következő naptól már közjegyzőhelyettesi szolgálatot látott el főnöke irodájában. Rupp tevékeny részt vállalt a közjegyzői közéletben. Aktív tagja volt a kamarának és a közjegyzői egyesület központi bizottságának is. Charmant, főnöke közéleti munkáját segítendő, az egyesület központi bizottságának másodtitkáraként kapcsolódott be a közjegyzői mozgalmakba. A Budapesti Közjegyzői Kamara ezt a tevékenységét elismerve, 1892-ben jegyzőkönyvi dicséretben részesítette.

Először 1890-ben pályázott közjegyzői állásra, amikor a Mátics János újvidéki kir. közjegyző elhunytával megüresedett székhelyet szeretne volna elnyerni. A közjegyzői állásra 36 pályázat érkezett, és a miniszter az első helyen felterjesztett Szlávi János palánkai kir. közjegyzőt helyezte át az újvidéki székhelyre.³ Charmant a második közjegyzői pályázatát 1892-ben nyújtotta be az újonnan létesített Fiume 2. számú székhelyre. Rupp a pályázati anyaghoz írt munkaadói bizonyítványában a valósághoz hűen kitűnő jellemzést adott a helyetteséről. „Imponáló elméleti tanulmányai, ritka gyors felfogása és éles ítélő tehetsége csakhamar képessé tették arra, hogy általában, e különösen a közjegyzői működés minden ágába kimerítő gyakorlati szakképzettséget és routint elsajátítson. ...A közjegyzői pályát valódi élethivatásául, meggyőződésből és különös hajlamból választá”⁴

1 Charmant Oszkár: Ünnepi beszéd a kir. közjegyzői intézmény életbeléptetésének 50-ik évfordulójára. Budapest, 1925., 12. o.

2 BFL IX. 260. Budapesti Közjegyzői Kamara iratai. Jelöltek Névkönyve 1875-1949.

3 MNL-CsCsVL IX. 202. Szegedi Közjegyzői Kamara iratai 1875-1949. Újvidéki közjegyzői székhely pályázati anyagai. Az 1890. július 17-én megtartott kamarai elnökségi ülés jegyzőkönyve.

4 MNL-OL P 2024. Charmant Oszkár iratai. Rupp Zsigmond által kiadott Működési bizonyítvány. 1892. július 17.

Szilágyi Dezső igazságügyminiszter Charmant Oszkárt nevezte ki Fiumébe, aki ekkor már olasz, magyar, német és francia nyelvismerettel rendelkezett, így a Fiumében megkívánt olasz igazságszolgáltatási nyelv mellett, a magyar és a német nyelvi jogosítványt is megkapta.

II. Fiumei kir. közjegyző: A közjegyzői nyugdíjintézet alapításának tervezete és a közjegyzői szaklap megindítása

A magyar közjegyzői önszerveződés elemei: a közjegyzői egyesület, a közjegyzői szaklap és a közjegyzői nyugdíjintézet megalapítása voltak. A közjegyzői egyesület Rupp Zsigmond, Weinmann Fülöp és Zimányi Alajos kir. közjegyzők kezdeményezése alapján 1884-ben alakult meg. Az egyesület a megalakulását követően szorgalmazta a közjegyzői rendtartás novellájának kidolgozását és a telekkönyvi eljárás reformját. Schilling Rudolf 1885-ben készítette el az első közjegyzői nyugdíjtervezetet. Schilling elképzelése szerint a nyugdíjintézetnek minden közjegyző kötelezően tagja lett volna. Az egyesület második elnöke Rupp Zsigmond volt, aki Charmattal együtt kezdeményezője volt 1890-ben, hogy a közjegyzők hozzanak létre egy nyugdíjalapot, azonban ez a javaslat elhalt, mivel a közjegyzők nem azonosultak ezzel a törekvéssel. A javaslattevők 1892-ben mégis kidolgozták osztrák mintára a Kir. közjegyzői nyugdíjintézet alapszabályát. Összehasonlításként megjegyzem, hogy az Osztrák Közjegyzők Egyesülete a korábbi tartományi közjegyzői egyesületek fúziója révén 1882-ben, az osztrák közjegyzői nyugdíjintézet pedig Leo Roncali bécsi közjegyző kezdeményezésére 1883-ban alakult meg.⁵

A magyar tervezet, amelyet Charmant Oszkár dolgozott ki és Rupp Zsigmonddal közösen terjesztett be az osztrák alapszabályon alapult. Charmant alapvetően az özvegy és árvaellátásra helyezte a hangsúlyt. A tagság önkéntes volt, de csak olyan 60 év alatti egyesületi tagok léphettek be az intézetbe, akik testi vagy lelki fogyatékossgal nem rendelkeztek. A nyugellátás kiválasztott összege mellett a tagsági díjra három fokozat létezett. A tag a belépésekor egyszeri összeget fizetett be az intézet pénztárába, mint belépési illetményt és ezt követően fizette meg negyedévenként a járulékokat.⁶ A nyugdíjjogosultságot a legalább 5 éves tagsági viszony keletkeztette.

A Magyar Kir. Közjegyzők Nyugdíjintézete végül csak 1902. december 28-án alakult meg, mint magán egyesület, önkéntes tagsággal Jakab Géza kir. közjegyző

5 *Neschwara, Christian*, Az 1850., 1855., 1871. évi osztrák közjegyzői rendtartások: a közép-európai közjegyzőségek alapjai. *Közjegyzők Közlönye* 1999. 1. szám, 7. o.; MNL-OL P 2024. Charmant Oszkár iratai. *Közjegyzői Nyugdíjintézet alapszabálya*. 442. o.

6 MNL-OL P 2024. Charmant Oszkár iratai. *Közjegyzői Nyugdíjintézet alapszabálya*. 410. o.

elképzelései szerint.⁷ Ez az egyesület 1931-ig működött, mivel az 1930. évi IV. tc. létrehozta a Kir. Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetet.⁸ A bérház vagyonnal is rendelkező intézetet 1949-ben államosították.

Ausztriában már 1859-től, Bajorországban pedig 1864-től jelent meg a közjegyzői folyóirat.⁹ A magyar közjegyzőséggel kapcsolatos írások így előbb a Magyar Igazságügy, majd A Jog című folyóirat hasábjain jelentek meg. Ugyanakkor a közjegyzői jogi szakírók más jogi folyóiratokban is jelentettek meg cikkeket. Miután a szórványos közjegyzői jogi szakkikkek nem hozták meg a kívánt eredményt, így az egylet 1894-ben Kovaliczky Elek indítványára egy önálló közjegyzői szaklap megindítása mellett döntött. A közjegyzői szaklap megindítása azonban anyagi források és alkalmas főszerkesztő híján csak később indulhatott meg. Így jelent meg 1895-ben Charmant Oszkár szerkesztésében a Folyóirat a peren kívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára főcímmel és a Magyarországi királyi közjegyzők alcímmel a szaklap. Zimányi Alajos, az egylet akkori elnöke programadó írásában leszögezte, hogy „Ebben a szaklapban az ország minden részéből összegyűjtve láthatja mindenki azokat az adatokat, a mely közjegyzőségünk fejlesztésére és karunk érdekének és javának előmozdítására befolyással lehetnek oly értelemben, hogy ez által hazánkban a jogbiztonság és a jogi közhitelesség mélyreható jelentősége érvényesíttessék.”¹⁰

A folyóirat legtöbb cikkét azonban Charmant írta különböző álnevek alatt, vagy akár névtelenül. Ezek a cikkek nagyon sokszor a porosz, a bajor és az osztrák közjegyzőség közjegyzői intézmény fejlődési folyamatát elemzik, annak érdekében, hogy a magyar közjegyzői intézménynek mintát tudjanak mutatni. A szaklap írásai a tudományos cikkek mellett egyben a közjegyzői intézmény eseményeiről is tudósítottak, így a közjegyzőhelyettesi egyesület megalakulásáról, valamint a millenium megünnepléséről és az első közjegyzőség történeti munka keletkezéséről. A közjegyzői kar tagjai azonban nem támogatták közleményeikkel a lap megjelenését, így a harmadik évfolyammal átmenetileg megszűnt a folyóirat kiadása. A helyzet feloldására az egylet 1898. december 20-i ülésén felvetődött a fúzió kérdése is A Jog című folyóirattal, azonban Schilling Rudolf kir. közjegyző vállalta más koncepcióval a folyóirat szerkesztését. A Közjegyzők Lapja címmel 1898-ban induló lap 1900. év elején szűnt meg. 1904-ben a második közjegyzői kongresszusról tudósító írásokkal újra indult a lap, immár Charmant mellett Holitscher Szigfrid szerkesztésében. Charmant a lap profilját változatlanul megtartotta, így a tudományos publikációk kiegészültek a kari hírekkel.

7 *Cholnoky Imre*, A Királyi közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézete 1931-1940., Budapest, 1941. 4. o.

8 *Cholnoky Imre*, A királyi közjegyzők és közjegyzőjelöltek nyugdíjintézete 1931-1940., Budapest, 1941., 4. o.

9 Neschwara, Christian: idézett cikk, 6. o.

10 *Zimányi Alajos*, Miért akarunk szaklapot? Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára 1895. 1. szám, 51. o.

1909-ben Charmant megvált a lap szerkesztésétől, mert az igazságügyminiszter miniszteri biztosi minőségben megbízta őt, hogy dolgozza ki a közjegyzői intézmény reformját, ami egyrészt a közjegyzői rendtartás, másrészt az örökösödési eljárás módosítási javaslatainak kidolgozását jelentette.

III. Budapesti közjegyző, kamarai elnök: Közjegyzői kongresszusok szervezése

Az igazságügyminiszter 1900-ban áthelyezte Charmant Oszkárt a közjegyzői állásáról az előző évben lemondott Tokaji Nagy Lajos közjegyző Budapest, VII. kerületi székhelyére. Mivel Tokaji Nagy Lajos egyben a Budapesti Közjegyzői Kamara elnöke is volt, így a kamara új elnökének Rupp Zsigmondot, a kamara titkárának pedig Charmant Oszkárt választották meg.

A két neves közjegyző további közjegyzők társaságában egy felhívást intézett a kar tagjaihoz, hogy a közjegyzői intézmény fennállásának 25 éves évfordulóján a közjegyzőség helyzetét elemezve a közjegyzői reformhoz javaslatokat tegyenek. A felhívásban javasolták, hogy a kongresszus programjában szerepeljen a polgári törvénykönyv kodifikációjához kapcsolódóan a peres és a perenkívüli eljárás szétválasztása, a perenkívüli eljárás ügyeinek a közjegyzők hatáskörébe utalása, és a telekkönyvi reform megvalósítása a közjegyzői okirat szerepének erősítésével.¹¹

A közjegyzői rendtartás reformjának részeként kérték az országgyűlési képviselői mandátum a és a közjegyzői állás közötti összeférhetetlenség megszüntetését, a közjegyzői kinevezéseknél a legalább kétéves közjegyzői irodai gyakorlat előírását, a közjegyzői okirati kényszer kibővítését, a kamarai önkormányzati hatáskör bővítését, a magánokirat készítési tilalom eltörlését. Az örökösödési eljárás területén a közjegyzői hatáskör bővítését. Az igazságügyi önkormányzattal szemben a közjegyzők követelése az volt, hogy a közjegyzői karban dolgozók kerüljenek előnyben részesítésre a külső pályázókkal szemben, valamint a közjegyzői székhelyek bővítésénél kérjék ki és vegyék figyelembe a közjegyzői kamarák véleményét. Az előkészítést követően az első közjegyzői kongresszust 1900. november 3-án tartották meg. A kongresszus ünnepi beszédét Charmant Oszkár adta elő, aki beszédében a királyi közjegyzőkről szóló törvény hiányosságait emelte ki. Felhívta a figyelmet annak veszélyére, hogy a közjegyzői irodák hitelesítő hivatallá válnak, mert az ügyek döntő hányada a hitelesítések ügykategóriájába tartozott.

11 *Baditz Lajos*, A magyar királyi közjegyzők országos congressusa küszöbén. A Jog. 1900. 49. szám, 353-354 o.

A második országos közjegyzői kongresszus megtartására 1904. április 10-én került sor. A konferencia ügyrendjén egy téma szerepelt, nevezetesen a községi jegyzők magánmunkálatai elleni fellépés. A községi jegyzők okiratszerkesztő tevékenysége sértette a közjegyzők és az ügyvédek praxisát, mivel egy közigazgatási szerv igazságszolgáltatási hatáskört gyakorolt. Charmant Oszkár a vitaindító előadásában hangsúlyozta, hogy nemcsak jogi, hanem politikai és erkölcsi szempontból is kifogásolható, hogy a községi jegyzők okiratokat szerkesztenek. A kongresszus határozata szerint „A kir. közjegyzők országos értekezlete mulhatatlanul szükségesnek tartja, hogy a községi jegyzők illetményeinek szabályozásával a közigazgatás szerves reformja oly irányban készíttessék elő, hogy a községi jegyzők hatáskörében a nem peres jogszolgáltatás terére tartozó magánmunkálatok helyet ne foglaljanak.”¹² A közjegyzők községi jegyzők elleni küzdelme eredményre nem vezetett, mivel a központi kormányzat akaratának fontos helyi közvetítői voltak a községi jegyzők.

A harmadik országos közjegyzői kongresszust a Magyar Jogászegylet által meghirdetett országos jogászgűléssel párhuzamosan, 1911. október 17-18.-án tartották. A közjegyzői intézményt közvetlenül fenyegető veszély tárgyalásáról volt szó, mivel az ügyvédi hivatásrend a porosz igazságszolgáltatásban létező ügyvéd-közjegyzőség intézményét szerette volna a magyar gyakorlatba átültetni. 1911. június 10-én kongresszusi előkészítő ülést hívtak össze, amelyen Charmant előadói beszédet tartott; a kongresszus helyett azonban a jogászgűlésen vett részt. A jogászgűlés IV. szakosztályának 2. kérdése az volt, hogy kívánatos-e, hogy a bíróságok egyes perenkívüli teendői közjegyzőkre vagy ügyvédekre ruháztassanak át? A kérdés megvitatásában két előadói beszéd hangzott el. Sándorfalvi Pap József ügyvéd az ügyvédközjegyzőség bevezetésével az ügyvédi álláspontot erősítette, míg Charmant a közjegyzői álláspontot adta elő másfélórás beszédében. A szakosztály ennek hatására egy a közjegyzőknek kedvező határozatot fogadott el: „Az országos Jogászgűlés kimondja, hogy kívánatosnak tartja a bíróságoknak perenkívüli ügyektől lehető nagy mértékben való mentesítését, a szervezeti kérdés tárgyalásába pedig ezúttal nem bocsájtkozik.”¹³

A negyedik országos közjegyzői kongresszust 1922. november 26-án tartották meg. A kongresszus kezdeményezője és előadója ezúttal is Charmant Oszkár volt. A kongresszus fő célja az volt, hogy a trianoni békeszerződés utáni megváltozott helyzetben a közjegyzőség két fő célját, a közjegyzői rendtartás és az örökösödési eljárás reformját elérje. „Két vezéreszme kell bennünket vezessen az ország igazságügyi reorganizálásában. Az egyik szempont, hogy a közjegyzőség is a nagy új berendezkedésnél, átalakulásoknál jelen legyen, hogy tisztán magyar intézmény legyen a közjegyzőség és a kir. közjegyzőket kizárólagosan igazságügyi

12 A királyi közjegyzők második országos értekezlete. Kir. Közjegyzők Közlönye 1904. 1. szám, 33. o.

13 Az 1911-ik évi országos jogászgűlés irományai. Második kötet. Napló., Budapest, 1912., 282. o.

állami érdek vezesse munkálataikban. A másik szempont, hogy a közjegyzői intézmény megfelelő kiépítése ne csak igazságügyi érdek legyen, hanem hogy a rendkívüli erkölcsi és nemzeti tökélet jelentő közjegyzői kar az ország kiépítésének egyik leghatalmasabb társadalmi oszlopa legyen.”¹⁴ Az igazságügyi kormányzat erre ígéretet is tett, azonban ennek megvalósítására nem került sor.

A közjegyzői kongresszusok megszervezése és lefolytatása Charmant Oszkár érdeme. Itt is egy osztrák közjegyzői önszerveződési forma átvételéről van szó, hiszen 1900-ban tartották meg az első osztrák közjegyzői kongresszust is, ugyanakkor a magyar közjegyzői kongresszusok több aspektusból foglalkoztak a közjegyzői intézmény aktuális kérdéseivel és húsz éven keresztül ezek a kongresszusok voltak a közjegyzői mozgalmak legfőbb fórumai. Charmant halálát követően ez az intézmény megszűnt. 1927. után a vándorgyűléseken megtartott előadások már nem bírtak a közjegyzői intézmény jövőjére hatást gyakorolni, mivel hiányzott az a személyiség, aki egyedül képes volt a közjegyzői intézmény jövőjét alakítani.

IV. Miniszteri biztos:

Az örökösödési eljárásról szóló törvény módosítási kísérlete

Az igazságügyminiszter 1909. év végén bízta meg Charmant Oszkárt, mint kormánybiztost, hogy dolgozzak az örökösödési eljárási törvény, valamint a közjegyzői rendtartás módosítási javaslatait. A közjegyzői egylet pedig Charmant munkájának megsegítésére megkereste a közjegyzői kamarákat, hogy a jogszabályokkal kapcsolatos módosítási elképzeléseiket küldjék meg. Az örökösödési eljárási törvény Charmant álláspontja szerint több hiányossággal is rendelkezett. A lassú és körülményes hagyatéki eljárásban túlzott volt a hatósági közreműködés. Az állami beavatkozás és a magántevékenység között aránytalanság mutatkozott. Bár a körülmények egy átfogó reformot tettek szükségessé, Charmant megbízása csak a módosítási tervezet elkészítésére adott lehetőséget. Konceptiója az volt, hogy minden olyan eljárási cselekményt ki kell venni a bíróságok hatásköréből, amit a közjegyzők is el tudnak végezni. Az eljárási kényszerítő intézkedések alkalmazása azonban a bíróság hatáskörében maradt. Ennek megfelelően közjegyzői hatáskörbe került volna a hagyatéki eljárás előkészítése: a hagyatéki biztosítékok kezelése és értékesítése, a haláleset felvétele, a hagyatéki tárgyalás elrendelése, valamint a végrendeletek kihirdetése. A hagyatéki eljárás megindítása kötelező volt, ha a hagyatéki vagyontárgyak között ingatlan is volt.¹⁵ Az igazság-

¹⁴ A kir. közjegyzők IV.-ik országos kongresszusa. Kir. Közjegyzők Közlönye 1923. 1. szám, 9. o.

¹⁵ Törvényjavaslat az örökösödési eljárásról szóló 1894. évi XVI. t.-cz. módosítása tárgyában. Nyomtatott kézirat. MNL-OL P 2024. Charmant Oszkár iratai 742-766. o.

ügyminisztérium Charmant elképzelését nem fogadta el, helyette viszont egy két szakaszból álló törvénymódosítás született, aminek tartalma szerint a közjegyző foglalta jegyzőkönyvbe az örökösök között létrejött osztályos egyezséget, amit a megküldése után a bíróság végzésével hagyott jóvá. Charmant elképzeléseit a közjegyzők is vitatták. Az 1922-ben megtartott 3. közjegyzői kongresszuson Kovaliczky Elek kir. közjegyző ellenezte a tárgyban a kodifikációs folyamat újraindítását, mivel a közjegyzők nem akarták magukra vállalni a haláleset felvételét és a hagyatéki eljárás további előkészítő lépéseit. Ennek köszönhetően is a teljes hagyatéki eljárás lefolytatása csak a közjegyzők államosítása után 1953-tól került a közjegyzők hatáskörébe.

V. A szakmai életút lezárása: az el nem mondott ünnepi beszéde

Charmant az 1920-as években elsősorban a politika területén működött. Politikai főtanácsadója volt a trianoni béke delegációnak, ahol a Vázsonyi Vilmos vezette Polgári Demokrata Párt delegáltjaként, elsősorban a Magyarországot terhelő háborús jóvátétel kérdéseivel foglalkozott. Továbbá a Habsburg-ház érdekében a családi vagyon Svájcba történő átmoválásán dolgozott. Erre az időszakra esett a közjegyzői intézmény létrejöttének 50. évfordulója, amely megemlékezés ünnepi szónokául, ahogy az 1900-tól minden alkalommal történt, őt kérték fel.

A jubileumi megemlékezés módját adta arra, hogy Charmant kifejtse nézeteit a magyar közjegyzőség hivatásáról, a jogrendben betöltött szerepéről, a magyar jog fejlődési irányáról, és a nemzeti jog kodifikációjáról. A közjegyzői intézményről azt állapította meg, hogy egyike az igazságszolgáltatás három pillérének. Amíg a bíró az „igazság fenségét”, az ügyvéd az „igazság ütköző erejét”, addig a közjegyző az „igazság immanens erejét” képviseli.

A közjegyzői intézmény az, amire a bíró a bizonyítási eljárás során támaszkodhat, mert a közjegyzői okirat, a keletkezése pillanatában a közjegyző észlelése mellett közhitelesen tanúsítja a benne foglalt tényeket és jogokat. A közjegyző tevékenységét a jogalkotó szigorúan szabályozza, különösen látszik ez a közvégrendelet szabályainak megalkotásánál. Charmant a beszéde további részében az örökösödési eljárással foglalkozott, amivel kapcsolatos fő megállapítása az volt, hogy az osztrák jog alapján meghonosított eljárás, még mindig nem kapcsolódott a magyar magánjog szabályaihoz. A közjegyzői intézmény fél évszázados fejlődését nem tartotta kielégítőnek, ami befolyással van az egész igazságszolgáltatásra. „Pedig a közjegyzői intézmény visszamaradása kihat jogszolgáltatási rendünk egészére... Jelenti telekkönyveink hiteles voltának állandó ingatagságát, a helyszínelés útján való rendezés kényszerűségének időről-időre visszatérését,

jelenti bíróságaink tehermentesítésének végnélküli elodázását; jelenti általános vonalon a magánjogforgalom biztosítékainak fogyatékos állapotát, a megelőző jogvédelem elfeneklését.”¹⁶

Charmant szerint a világháborút követő nemzeti újjáépítés része a jogrend átalakítása és egy nemzeti jog megteremtése. Ezzel csatlakozott azoknak a neves jogászoknak a táborához, akik a német jogtól való függést szerették volna megváltoztatni. Különösen a 19. század közepén, az önkényuralom alatt került sor sok osztrák jogszabály hatálybaléptetésére a magyar jogba. Ezek kiváltása a kodifikáció sürgető feladata volt, különösen egy magyar polgári törvénykönyv megalkotása. A közjegyzőség ebben az alkotási folyamatban részt kívánt venni, elsősorban a tervezetek véleményezésében. Ha a közjegyzőség egy erős nemzeti középosztály egyik pillére lesz, úgy a nemzeti újjáépítés egyik fontos tényezője lehet. Ez azonban igényelné egy új, alapjaiban átgondolt közjegyzői rendtartás megalkotását, a közjegyzői hatáskörök kiterjesztésével egy létszámban is megnövelt közjegyzői kar felállítását.

Charmant szerint a magyar közjegyzőség csak akkor lehet a jogi hivatásrendek alakító szereplője, ha a közjegyzők létszámát radikálisan megnövelnék. Már 1910-ben leszögezte, hogy „A közjegyzőség helyzetén segíteni ma már nemcsak igazságügyi, hanem valósággal szociális kérdés. A közjegyzőség gyenge, mert csak háromszáz főt számlál, de szóló szerint nem is képes a kar addig megerősödni, míg a kar legalább 1500 főnyi tagságból nem fog állani.”¹⁷ Ezt a korábbi gondolatmenetét egészítette ki azzal, hogy a közjegyzőség helyzetének javítása nem partikuláris érdek, hanem a nemzeti középosztály fejlesztésének fontos feladata.

Charmant Oszkár egy összetett egyéniség volt. Tehetségét több területen is megmutatta és kibontakoztatta. Vázsonyi Vilmos a halálára írt nekrológiában a diplomáciai karrierjét találta a legfontosabbnak. „Charmant Oszkárnak az lett volna a hivatása, hogy mint rátermett igazi diplomata szolgálja hazáját. Ez is volt az ő titkos vágya. Érezte magában az erőt, és fájt neki, ha kontárok rosszul végezték azt a munkát, amit ő jól tudott volna elvégezni.”¹⁸ Ugyanakkor az utókor már inkább a közjegyzői hivatásrend fejlesztésében betöltött szerepére fókuszál. A közjegyzői kar államosításakor megtartott utolsó, 1949. szeptember 11-i budapesti kamarai közgyűlésen nevének említésével és szerepének értékelésével búcsúztak el a közjegyzők a polgári közjegyzőség háromnegyed évszázados korszakától.

16 Charmant Oszkár, Ünnepi beszéd a kir. közjegyzői intézmény életbeléptetésének 50-ik évfordulójára. 22-23. o.

17 Budapesti kir. Közjegyzői Kamara 1910. február 20.-i közgyűlése. Charmant Oszkár előadói beszéde. Kir. Közjegyzők Közlönye 1910. 4. szám, 149. o.

18 Vázsonyi Vilmos beszédei és írásai. Budapest, 1927., II. Kötet, 470. o. (eredetileg megjelent: A Polgár 1925. június 13.)

Charmant Oszkár ma is a közjegyzői emlékezetkultúra kiemelt alakja. 2011-ben Kalocsán, az egykori középiskolája épületén, míg 2013-ban Rijekában az egykori közjegyzői irodája házán került a tiszteletére emléktábla avatására sor. A legmagasabb közjegyzői kitüntetés az ő nevét viseli, és emlékét a kamarai székházban szobor őrzi. Közjegyzői önkormányzati vezetői pályafutása egyedülálló. Harminc éven keresztül vezető alakja volt a közjegyzői önszerveződés intézményeinek. Kamarai vezetőként fontos igazságügyi megbízást is teljesített. A nemzetközi közjegyzői szervezetekben képviselte a magyar közjegyzőséget. Egyik tagja a legnagyobb közjegyzőkből álló eszmei közjegyzői Pantheonnak.